

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-84-139>

УДК 342.743

ТРАНСФОРМАЦІЯ РОЛІ СПЛАТИ ПОДАТКІВ ПІДПРИЄМСТВАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

TRANSFORMATION OF THE ROLE OF TAX PAYMENT BY ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF MARTYR STATE

Бойко Світлана Василівнакандидат економічних наук, доцент,
Національний університет харчових технологій
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1333-0397>**Дем'яненко Інна Вікторівна**кандидат економічних наук, доцент,
Національний університет харчових технологій
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3294-9811>**Boiko Svitlana, Demianenko Inna**
National University of Food Technologies

Стаття присвячена трансформації ролі сплати податків підприємствами в умовах воєнного стану та формування інституційної підтримки для сумлінних платників податків. Досліджено зміни у податковій системі з 2022 року, що полягали у зменшенні фіскальної ефективності через зменшення частки податкових надходжень у доходах бюджетів та акцент на стимулюючій функції податків для збереження економічної активності, зайнятості в економіці. Сформовано причинно-наслідковий ланцюг сплати податків та забезпечення сталого розвитку підприємства в умовах воєнного стану. Обґрунтовано, що надання інституційної підтримки підприємствам, що наповнюють бюджет податками є соціально справедливим та фіскально ефективним, проте удосконалення вимагає організаційно-економічний механізм такої підтримки на основі соціального діалогу за напрямками уніфікації критеріїв з іншими нормативно-правовими актами з питань оподаткування, створення єдиного інформаційного простору.

Ключові слова: податки, податкова система, податкове адміністрування, публічні фінанси, фінанси суб'єктів господарювання, воєнний стан.

The article is devoted to the practical aspects of the transformation of the role of tax payment by Ukrainian enterprises under martial law. It was determined that the precursor to the transformation of views on the role of taxes in ensuring the country's defense capability was the anti-terrorist operation and the introduction of military levy in 2014. Military levy performed a fiscal function through an additional tax burden on the incomes of individuals, while business entities under military levy performed exclusively the functions of tax agents. The introduction of martial law in 2022 and the increase in the needs for financing public expenditures required the search for new sources of financing and increased public responsibility for the filling and use of public financial funds, which remains a pressing problem due to the chronic fiscal deficit and high debt dependence of Ukraine. Changes in the tax system since 2022 have been studied. These changes consisted in a decrease in fiscal efficiency due to a decrease in the share of tax revenues in budget revenues and an emphasis on the stimulating function of taxes to maintain economic activity and employment in the economy. A cause-and-effect chain of tax payment and ensuring sustainable development of the enterprise under martial law has been formed. The authors base the causal chain on the assumption that enterprises with high tax payments receive additional benefits and increase their competitiveness through continuous operations and sustainable development. It is substantiated that providing institutional support to enterprises that fill the budget with taxes is socially fair and fiscally effective, but the organizational and economic mechanism of such support requires improvement based on social dialogue in the areas of unification of criteria with other regulatory legal acts on taxation, and the creation of a single information space. It is recommended to unify tax criteria for tax administration based on the wage indicator (the author's recommendation is 2.5 times the minimum wage). It is recommended to take into account regional and sectoral characteristics based on the average of taxes paid.

Keywords: taxes, tax system, tax administration, public finances, finances of business entities, martial law.

Постановка проблеми. Воєнний стан, запроваджений у 2022 році вплинув на більшість соціально-економічних процесів в Україні та зумовив необхідність трансформації поглядів на формування і використання публічних фінансових фондів (публічні доходи та публічні видатки), не винятком стали податкові надходження до бюджетів різних рівнів та їх використання для потреб обороноздатності країни. Предтечою для трансформації поглядів на роль податків у забезпеченні обороноздатності країни була антитерористична операція та запровадження військового збору у 2014 році. Військовий збір виконував фінансову функцію через додаткове податкове навантаження на доходи фізичних осіб, при цьому суб'єкти господарювання за військовим збором виконували виключно функції податкових агентів. Запровадження воєнного стану у 2022 році та зростання потреб фінансування публічних видатків вимагало пошуку нових джерел фінансування та посилення суспільної відповідальності за наповнення та використання публічних фінансових фондів, що залишається актуальною проблемою через хронічний фінансовий дефіцит та високу боргову залежність України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковий інтерес до проблематики формування і реалізації податкової політики присутній у працях українських та іноземних вчених протягом останніх кількох століть, однак проблематика оподаткування в умовах воєнного стану досліджувалася переважно до другої половини ХХ ст. або протягом останніх років, що пояснюється об'єктивними обставинами. Сучасні дослідження податкової політики зорієнтовані переважно на наукове обґрунтування змін відповідно до викликів воєнного стану. Для узагальнення наукового доробку українських вчених (М. Бліхар, В. Греца) щодо завдань податкової політики використовуємо твердження про «балансування між фінансовою стабільністю і підтримкою приватного сектору є ключовим викликом сучасного етапу» [1, с. 106] або «досягненні оптимального балансу між забезпеченням стабільності економічної системи, підтримки вітчизняного бізнесу, потребами громадян та необхідністю забезпечити фінансові ресурси для армії» [2, с. 24].

В. Пухальський обґрунтував необхідність максимальної лібералізації та зниження податків, а у повоєнний період стимулювання певних секторів економіки до власного виробництва шляхом зниження податкового

навантаження [3, с. 84]. Акцент на стимулюючій функції податків та тимчасовій необхідності податкової лібералізації здійснено у працях О. Біленко та С. Савченка [4], В. Іваненко, С. Лайчук та Г. Хоменко [5], В. Греца [2, с. 30], В. Горина, П. Були, В. Черноуса [6, с. 29], проте акцент на стимулюванні підприємницької діяльності не повинен заперечувати виконання фінансової функції, яка набуває особливої актуальності для забезпечення обороноздатності країни, соціального захисту громадян, повоєнної відбудови та виконання урядом зобов'язань за борговими зобов'язаннями. В. Пухальський до цілей податкової політики у період воєнного стану долучає адаптаційну ціль, яка полягає у гармонізації українського податкового законодавства до правил та вимог, що діють на території Євросоюзу [3, с. 85]. М. Бліхар продовжує даний підхід, оскільки Україна має зобов'язання перед ЄС та іншими міжнародними інституціями щодо гармонізації українського податкового законодавства до правил ЄС та міжнародних податкових стандартів [1, с. 108].

Актуальною для податкової системи України залишається проблематика стійкості та стабільності податкового адміністрування, що зменшує рівень стимулювання підприємницької діяльності. Часті зміни податкового законодавства та підходів до податкового адміністрування, досліджені у працях В. Греца [2, с. 30], М. Негрей, Н. Давиденко та інших [7], не лише порушують принципи оподаткування, вони формують високий рівень невизначеності та умовою трансформації податкової системи має бути забезпечення стійкості у нормах податкового законодавства.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Дослідження вимагає трансформація ролі сплати податків підприємствами відповідно до переосмислення функції податків в умовах воєнного стану та формування інституту підтримки сумлінної сплати податків на основі прозорого та неупередженого механізму підтримки платників податків.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є узагальнення практики трансформації ролі сплати податків підприємствами в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу дослідження. Запровадження воєнного стану вимагало швидкої та адекватної реакції на соціально-економічні зміни, що були реалізовані через спрощення податкового адміністру-

вання, мораторій на проведення податкових перевірок та податкові пільги для малого та середнього бізнесу за положеннями Закону України від 15.03.2022 № 2120-IX, Закону України від 01.04.2022 № 2173-IX, Закону України від 12.05.2022 № 2260-IX та ін. [8-11].

На думку М. Бліхар, у 2022 році основна мета податкової політики полягала у збереженні підприємницької активності та мінімізації адміністративного навантаження на бізнес [1, с. 107]. До позитивних рис податкової політики 2022 року та позитивних ефектів відносять високий рівень прозорості, що «дало змогу створити сприятливі умови для збереження активності серед діючих суб'єктів підприємницької діяльності, допомогло економіці подолати перші шоки війни і врятувати тисячі підприємств та зберегти велику кількість робочих місць» [3, с. 86].

Таким чином, запровадження воєнного стану у 2022 році вимагало податкових змін, які були реалізовані з пріоритетизацією регулю-

ючої та стимулюючої функцій податків, при цьому податкові зміни у частині податкових пільг формували фіскальні ризики недоотримання податкових надходжень до бюджету від малого та середнього бізнесу. Динаміка фіскальних показників (табл. 1) демонструє зменшення частки податкових надходжень у доходах бюджету у 2022 році на 26,3 в.п проти 2021 року з негативною динамікою у наступних періодах, рівень покриття видатків податковими надходженнями зменшився на 34,7 в.п. За підсумками 2025 року податкові надходження забезпечували формування 58,1 % доходів бюджету та покривали 42,0% видатків бюджету, що вказує на порушення фіскальної функції податками та актуалізує пошук інших джерел доходів бюджету.

Таким чином, воєнний стан посилив увагу до податкового механізму суспільства та можливостей фінансування публічних потреб за фіскальної ефективності, що не відповідала фінансовим потребам обороноздатності

Таблиця 1

Фіскальні показники України у 2020-2025 роках

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Абсолютні показники, млн грн						
Податкові надходження Зведеного бюджету України	1 136 687	1 453 804	1 343 225	1 638 085	2 088 284	2 520 339
Доходи Зведеного бюджету України	1 376 662	1 662 243	2 196 273	3 104 307	3 587 790	4 337 978
Видатки Зведеного бюджету України, у т.ч.:	1 595 290	1 844 378	3 043 499	4 440 940	4 944 026	5 999 467
на оборону	120 374	556 282	1 142 872	2 097 620	2 304 475	3 069 857
на оборону, громадський порядок, державне управління	484 699	556 282	1 845 772	3 038 195	3 453 058	4 418 974
соціальний захист	346 720	367 347	455 186	514 131	521 928	514 990
ВВП	4 194 102	5 459 574	5 191 028	6 537 825	7 658 659	8 931 194
Відносні показники, % податкових надходжень						
Доходи Зведеного бюджету України	82,6	87,5	61,2	52,8	58,2	58,1
Видатки Зведеного бюджету України, у т.ч.:	71,3	78,8	44,1	36,9	42,2	42,0
на оборону	944,3	261,3	117,5	78,1	90,6	82,1
на оборону, громадський порядок, державне управління	234,5	261,3	72,8	53,9	60,5	57,0
соціальний захист	327,8	395,8	295,1	318,6	400,1	489,4
ВВП	27,1	26,6	25,9	25,1	27,3	28,2

Джерело: дані Міністерства фінансів України [12], Державної служби статистики України [13]

країни. Податкові надходження до бюджету покривали 78-90% видатків на оборону або 54-60% видатків на державне управління та оборону. Недоліками соціально-економічного устрою України, які сформувалися протягом останніх десятиліть та обмежили реалізацію фіскальної функції стали високий рівень тінізації економіки та недосконалий механізм податкового адміністрування.

Трансформація ролі сплати податків підприємствами в умовах воєнного стану відбулася на початку 2023 року з прийняттям Постанови КМУ від 27.01.2023 № 76 [14], яка визначила критерії визначення підприємств, установ та організацій, які є критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення. Мобілізація військовозобов'язаних осіб та міграційні процеси призвели до кадрового дефіциту для більшості суб'єктів господарювання, тому актуальним було нормативне впорядкування умов та критеріїв бронювання військовозобов'язаних працівників для забезпечення сталого розвитку підприємств. Вважаємо, що вірним було рішення про надання переваги для бронювання військовозобов'язаних працівників підприємствам, установам та організаціям критичної інфраструктури, підприємствам, які виробляють товари, виконують роботи і надають послуги з розроблення, виготовлення, ремонту, модернізації та утилізації озброєння, військової і спеціальної техніки, боєприпасів, їх складових частин для забезпечення потреб Збройних Сил України та підприємств з сумлінною сплатою податків чи експортним потенціалом, що важливо у контексті збалансування платіжного балансу та валютної безпеки країни. Причинно-наслідковий ланцюг з прийняттям Постанови КМУ від 27.01.2023 № 76 [14] сформувався таким чином, щоб стало кадрово забезпечення пріоритетно мали суб'єкти господарювання, які забезпечують виконання податками фіскальної функції та наповнення бюджету для фінансування обороноздатності країни та інших публічних потреб (рис. 1). Діалог між представниками підприємств, установ, організацій, представниками Уряду України, міжнародними партнерами та іншими учасниками має бути прозорим та конструктивним для окреслення прямої залежності між податковими обов'язками та позитивними ефектами на діяльність підприємства, а саме можливість бронювання військовозобов'язаних працівників, участь у програмах державної підтримки, участь у публічних закупівлях тощо.

В основі причинно-наслідкового ланцюга авторами закладено припущення, що підприємства з високим рівнем сплати податків на початкових етапах впровадження Постанови КМУ від 27.01.2023 № 76 [14] отримали додаткові переваги та підвищили свою конкурентоспроможність через безперервну діяльність та сталий розвиток, що в майбутньому матиме наслідком підвищення рівня економічної активності та сплати податків. Водночас, підприємства, установи, організації, які обрали стратегії оптимізації податкових платежів через дроблення на додаткові юридичні особи формують загрози втрати економічної активності чи повного припинення діяльності.

Податкові критерії визначення підприємств, установ та організацій, які є критично важливими для функціонування економіки:

1) загальна сума сплачених податків, зборів, платежів до державного і місцевих бюджетів, крім митних платежів, та сума сплаченого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (ЄСВ) протягом звітного податкового року перевищує еквівалент 1,5 млн. євро. Даний критерій визначений у Постанові КМУ від 27.01.2023 № 76 [14] у першій редакції та бізнес-спільноту отримала чіткий критерій загальної сплати податків та ЄСВ, що перевищував у понад чотири рази критичний розмір сплачених податків для позитивної податкової історії (10 млн грн [15]). Основними очікуваними ефектами від даного критерію вважаємо стимулювання подальшої детінізації діяльності, боротьба з дробленням бізнесу, що активно застосовувалося в українській практиці для оптимізації податкових платежів,

2) відсутність заборгованості із сплати податків та ЄСВ. Основними очікуваними ефектами від даного критерію вважаємо вчасне подання декларацій та сплату податків, пріоритет виконання податкового зобов'язання підприємствами, що забезпечить виконання податками фіскальної функції, можливість фінансувати публічні потреби за високого рівня платіжної дисципліни. Вимога відсутності заборгованості із сплати податків та ЄСВ вважається для українського податкового законодавства ретроспективною, оскільки зазначена у нормативних актах довоєнного періоду [15-17],

3) розмір нарахованої середньої заробітної плати застрахованих осіб – працівників становить не менше визначеного розміру: середньої заробітної плати у регіоні за IV квартал 2021 р. згідно з вимогами Постанови КМУ від

Рис. 1. Причинно-наслідковий ланцюг сплати податків та забезпечення сталого розвитку підприємства, установи, організації

Джерело: сформовано авторами на основі Постанови КМУ від 27.01.2023 № 76 [14]

27.01.2023 № 76 [14]; мінімальної заробітної плати (МЗП) по країні, помноженої на коефіцієнт 2,5 згідно з вимогами Постанови КМУ від 22.11.2024 № 1332 [18]. Основними очікуваними ефектами від даного критерію вважаємо стимулювання детінізації заробітної плати працівників та боротьба з мінімізацією заробітних плат, що активно застосовувалося в українській практиці для оптимізації платежів з податку на доходи фізичних осіб та ЄСВ. За даними Держстату України

(рис. 2), у період воєнного стану рівень середньої заробітної плати збільшився майже на половину під дією сукупності факторів (дефіцит на ринку праці та посилення ролі оплати праці у конкурентній боротьбі за працівників, підвищення рівня мінімальної заробітної плати), у тому числі стимулювання підприємств до прозорості та оподаткованої оплати праці для збереження кадрового потенціалу через механізм бронювання військовозобов'язаних працівників. Порівняння розмірів середньомісячної заробітної плати в економіці та мінімальної заробітної плати вказує на відношення 2,3-3,0 до 1,0, тобто критичний розмір нарахованої заробітної плати згідно з вимогами Постанови КМУ від 22.11.2024 № 1332 [18] був актуалізований та переглянутий у напрямку динамічності.

Вважаємо, що оподаткування заробітної плати військовозобов'язаних працівників та її детінізації є соціально справедливими, оскільки такі працівники не виконують військового обов'язку при цьому наповнюють бюджет та підтримують обороноздатність через спла-

чені податки. Однак, визначений розмір нарахованої заробітної плати згідно останніх змін суперечить вимогам іншого податкового законодавства, наприклад, Постанова КМУ від 07.11.2023 № 1154 [20] визначає для формування позитивної податкової історії критичним розмір заробітної плати, що перевищує мінімальну заробітну плату у два рази.

У табл. 2 узагальнені податкові критерії підприємства, установи, організації для різних цілей у період воєнного стану, що вказує не відмінність показників та додаткові незручності в процесі податкового комп'ютеру як на рівні підприємства, установи, організації, так і на рівні Державної податкової служби України.

За першою авторською рекомендацією вважаємо за доцільне уніфікувати підходи до визначення розміру заробітної плати, що буде враховуватися для права на бронювання працівників, формування позитивної податкової історії та реєстру платників податків з високим рівнем дотримання податкового законодавства. Оскільки середня заробітна плата станом на I кв. 2025 року перевищувала мінімальну заробітну плату у 2,9 разів, уніфікований рівень у розмірі 2,5 мінімальних заробітних плат слід вважати прийнятним.

За другою авторською рекомендацією вважаємо за доцільне переглянути підхід до визначення критичного розміру сплачених податків і зборів, ЄСВ:

– по-перше, змінити одиницю виміру на гривневий еквівалент чи еквівалент мінімальних заробітних плат проти еквіваленту у євро,

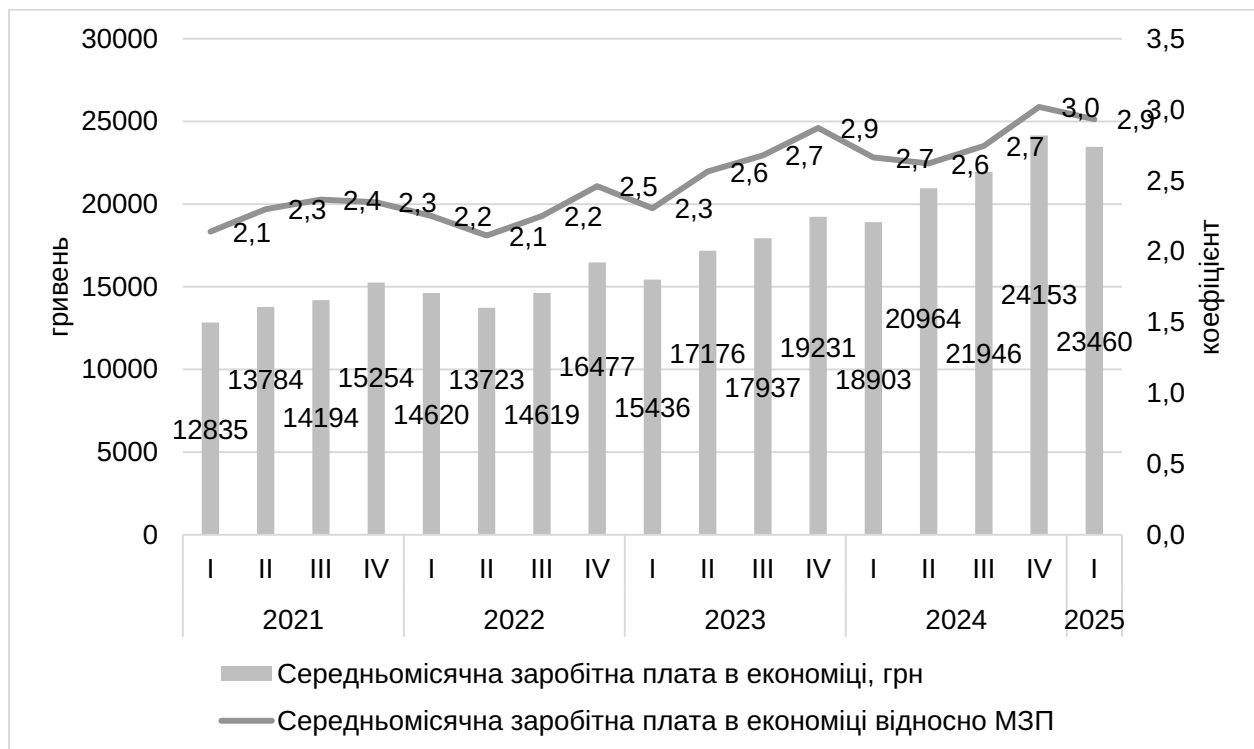

Рис. 2. Показники середньомісячної зарплатної плати у 2021-2025 роках

Джерело: дані Державної служби статистики України [19]

що дозволить мінімізувати курсові ризики та буде більш зрозумілим для всіх учасників таких відносин;

– по-друге, змінити на гривневий еквівалент критерій розміру сплачених податків. Критерій загальної суми сплачених податків ідентифікує ступінь наповнення платником податків державного чи місцевих бюджетів, проте не вказує на рівень реального фіскального потенціалу. Дана вимога стосується великих платників податків, які сплатили 1,5 млн. євро податків, проте рівень податкового навантаження на доходи, рівень податкового навантаження на прибуток, інші показники відносного податкового навантаження можуть залишатися низькими та суперечити критичним показникам за іншими нормативно-правовими актами. Вважаємо за доцільне та соціально справедливе до абсолютного показника додати відносний показник (відносні показники), які уніфіковані одночасно з показниками Наказу Міністерства фінансів України від 07.10.2024 № 495 [21] та Наказу Міністерства фінансів України від 11.02.2015 № 524 [22]:

– рівень сплати податку на прибуток не нижчий від середнього показника за видом економічної діяльності,

– рівень сплати ПДВ не нижчий від середнього показника за видом економічної діяльності;

– по-третє, врахування регіональної особливості відсутнє, що дуже має дуже великий вплив на рівень економічної активності у регіонах, де ведуться бойові дії, прифронтових регіонах, регіонах з високим рівнем мінуння територій, частими повітряними тривогами тощо.

Висновки. Воєнний стан та повномасштабне вторгнення на територію України призвели до соціально-економічних змін, більшість з яких були реактивного характеру. Зміни у податковій системі у 2022 році переважно були спрямовані на збереження економічної активності та полягали у податкових пільгах, спрощеному податковому адмініструванні. У 2023 році відбулося переосмислення поглядів на податки та податкові обов'язки як фізичних осіб, так підприємств, установ, організацій з інституційною підтримкою сумлінної сплати податків. Вважаємо, що надання інституційної підтримки підприємствам, установам, організаціям, що наповнюють бюджет податками є соціально справедливим та фіскально ефективним, проте удосконалення вимагає організаційно-економічний механізм

Таблиця 2

Податкові критерії підприємства, установи, організації у період воєнного стану

Нормативно-правовий акт	Податкові критерії		
	Загальна сума сплачений податків і зборів, ЄСВ	Розмір нарахованої заробітної плати	Відсутність заборгованості із сплати податків та ЄСВ
Постанова КМУ від 27.01.2023 № 76 [14]	1,5 млн євро	понад середню заробітну плату у регіоні за IV квартал 2021 р.	так
Постанова КМУ від 27.01.2023 № 76 [14] зі змінами від 22.11.2024	1,5 млн євро	понад 2,5 МЗП	так
Постанова КМУ від 11.12.2019 № 1165 [15]	10 млн грн	понад 2 МЗП	
Наказ Міністерства фінансів України від 07.10.2024 № 495 [21]	-	понад 1,1 МЗП	так
Авторські рекомендації	Зміна на гривневий еквівалент чи еквівалент МЗП, долучення відносного критерію врахування регіональних та галузевих показників	Уніфікація на рівні понад 2,5 МЗП	так

Джерело: сформовано авторами

такої підтримки на основі соціального діалогу за напрямками уніфікації критеріїв з іншими нормативно-правовими актами з питань оподаткування, створення єдиного інформацій-

ного простору за адміністрування Державною податковою службою України та доступу інших органів центральної виконавчої влади тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- Бліхар М. Податково-правове регулювання в умовах воєнного стану: проблеми та шляхи вдосконалення. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. Випуск № 05, частина 2. С. 105-109. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.05.2.15>
- Греца В. Модифікація податкової системи в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2023. Том 2 № 78. С. 24-31. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.78.2.3>.
- Пухальський В. Податкова політика України в умовах воєнного стану. *Світ фінансів*. 2025. № 3(80). С. 81-90.
- Біленко О., Савченко С. Трансформація механізму податкової політики в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство* 2022. Вип. 46. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-19>.
- Іваненко В., Лайчук С., Хоменко Г. Податкова політика суб'єктів малого бізнесу під час воєнного стану. *Економіка. Управління. Інновації*. 2023. № 1 (32). URL: eprints.zu.edu.ua/37674/1/Іваненко.pdf DOI: [https://doi.org/10.35433/ISSN2410-3748-2023-1\(32\)-3](https://doi.org/10.35433/ISSN2410-3748-2023-1(32)-3)
- Горин В. П., Була П. В., Черноус В. С. Податкова політика України в умовах воєнного часу: реалії, безпекові виклики та перспективи подолання. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 18. С. 23-31. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.18.23>
- Boiko S., Nehrey M., Davydenko N., Karbivskiy V. Tax Sustainability in Ukraine: A Case of Agricultural Companies. *Economies* 2023. № 11, 6. DOI: <https://doi.org/10.3390/economies11010006>

8. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 р. № 2120-IX. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text).

9. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей податкового адміністрування податків, зборів та єдиного внеску під час дії воєнного, надзвичайного стану: Закон України від 12.05.2022 р. № 2260-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2260-20#Text>.

10. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків у період воєнного, надзвичайного стану: Закон України від 01.04.2022 р. № 2173-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2173-20#Text>.

11. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану: Закон України від 24.03.2022 р. № 2142-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2142-20#Text>.

12. Державний веб-портал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua/>

13. Валовий внутрішній продукт у фактичних цінах. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

14. Деякі питання реалізації положень Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» щодо бронювання військовозобов'язаних на період мобілізації та на воєнний час»: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.2023 № 76. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/76-2023-%D0%BF#Text>

15. Про затвердження порядків з питань зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.12.2019 № 1165. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1165-2019-%D0%BF#Text>

16. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>

17. Про надання фінансової державної підтримки: Постанова Кабінету Міністрів України від 24.01.2020 № 28. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/28-2020-%D0%BF#Text>

18. Деякі питання бронювання військовозобов'язаних на період мобілізації та на воєнний час: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.11.2024 № 1332. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1332-2024-%D0%BF#Text>

19. Середньомісячна заробітна плата за видами економічної діяльності. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

20. Про внесення змін до порядків, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 11 грудня 2019 р. № 1165: Постанова Кабінету Міністрів України від 07.11.2023 № 1154. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1154-2023-%D0%BF#Text>

21. Про затвердження Порядку формування та оприлюднення Переліку платників податків з високим рівнем добровільного дотримання податкового законодавства: Наказ Міністерства фінансів України від 07.10.2024 № 495. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1539-24#Text>

22. Про затвердження Порядку формування плану-графіка проведення документальних планових перевірок платників податків: Наказ Міністерства фінансів України від 11.02.2015 № 524. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-15#Text>

REFERENCES:

1. Blikhar M. (2025) Podatkovo-pravove rehuliuвання v umovakh voiennoho stanu: problemy ta shliakhy vdoskonalennia [Tax and legal regulation in martial law: problems and ways of improvement]. *Analitichno-porivnialne pravoznavstvo – Analytical and comparative law*, vol. 05 (2), pp. 105-109. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.05.2.1>.

2. Hretsa V. (2023) Modyfikatsiia podatkovoi systemy v umovakh voiennoho stanu [Modification of the tax system in martial law]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Pravo – Scientific Bulletin of Uzhgorod National University. Series: Law*, tom 2, № 78, pp. 24-31. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.78.2.3>

3. Pukhalskyi V. (2025) Podatkova polityka Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Tax policy of Ukraine in martial law]. *Svit finansiv – World of Finance*, vol. 3(80), pp. 81-90.

4. Bilenko O., Savchenko S. (2022) Transformatsiia mekhanizmu podatkovoi polityky v umovakh voiennoho stanu [Transformation of the tax policy mechanism under martial law]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, vol. 46. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-19>.

5. Ivanenko V., Laichuk S., Khomenko H. (2023) Podatkova polityka subiektiv maloho biznesu pid chas voiennoho stanu [Tax policy of small business entities during martial law]. *Ekonomika. Upravlinnia. Innovat-*

sii – Economics. Management. Innovations, vol. 1 (32). Available at: eprints.zu.edu.ua/37674/1/Ivanenko.pdf/ DOI: [https://doi.org/10.35433/ISSN2410-3748-2023-1\(32\)-3](https://doi.org/10.35433/ISSN2410-3748-2023-1(32)-3).

6. Horyn V. P., Bula P. V., Chornous V. S. (2024) Podatkova polityka Ukrainy v umovakh voiennoho chasu: realii, bezpekovi vykylyky ta perspektyvy podolannia [Tax Policy of Ukraine in Wartime: Realities, Security Challenges and Prospects for Overcoming]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: Practice and Experience*, vol. 18, pp. 23-31. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.18.23>.

7. Boiko S., Nehrey M., Davydenko N., Karbivskiy V. (2023) Tax Sustainability in Ukraine: A Case of Agricultural Companies. *Economies*, vol. 11, 6. DOI: <https://doi.org/10.3390/economies11010006>. (accessed March 19, 2026).

8. Verkhovna rada Ukrainy (2022) Zakon Ukrainy "Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo dii norm na period dii voiennoho stanu" [Law of Ukraine "On Amendments to the Tax Code of Ukraine and Other Legislative Acts of Ukraine Regarding the Application of Norms for the Period of Martial Law"] (no. 2120-IX). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2260-20#Text>. (accessed March 19, 2026).

9. Verkhovna rada Ukrainy (2022) Zakon Ukrainy "Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakoniv Ukrainy shchodo osoblyvostei podatkovoho administruvannia podatkov, zboriv ta yedynoho vnesku pid chas dii voiennoho, nadzvychainoho stanu" [Law of Ukraine "On Amendments to the Tax Code of Ukraine and Other Laws of Ukraine Regarding the Peculiarities of Tax Administration of Taxes, Fees, and Single Contribution during the Period of Martial Law and Emergency"] (no. 2260-IX). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2260-20#Text>. (accessed March 20, 2026).

10. Verkhovna rada Ukrainy (2022) Zakon Ukrainy "Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo administruvannia okremykh podatkov u period voiennoho, nadzvychainoho stanu" [Law of Ukraine "On Amendments to the Tax Code of Ukraine and Other Legislative Acts of Ukraine Regarding the Administration of Certain Taxes During the Period of Martial Law and Emergency"] (no. 2173-IX). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2173-20#Text>. (accessed March 20, 2026).

11. Verkhovna rada Ukrainy (2022) Zakon Ukrainy "Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo vdoskonalennia zakonodavstva na period dii voiennoho stanu" [Law of Ukraine "On Amendments to the Tax Code of Ukraine and Other Legislative Acts of Ukraine Regarding the Improvement of Legislation for the Period of Martial Law"] (no. 2142-IX). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2142-20#Text>. (accessed March 20, 2026).

12. Ministry of Finance of Ukraine (n. d.) Derzhavnyi veb-portal biudzhetu dlia hromadian [State Budget Web Portal for Citizens]. Available at: <https://openbudget.gov.ua/> (accessed March 22, 2026).

13. State Statistics Service of Ukraine (n. d.) Valovyi vnutrishnii produkt u faktychnykh tsinakh [Gross Domestic Product in Actual Prices]. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed March 22, 2026).

14. Cabinet of Ministers of Ukraine (2023) Postanova "Deiaki pytannia realizatsii polozhen Zakonu Ukrainy "Pro mobilizatsiiu pidhotovku ta mobilizatsiiu» shchodo broniuвання viiskovozoboviazanykh na period mobilizatsii ta na voiennyi chas" [Resolution "Some issues of implementing the provisions of the Law of Ukraine "On Mobilization Training and Mobilization" regarding the reservation of military personnel for the period of mobilization and wartime"] (no. 76). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/76-2023-%D0%BF#Text> (accessed March 20, 2026).

15. Cabinet of Ministers of Ukraine (2019) Postanova "Pro zatverdzhennia poriadkiv z pytan zupynennia reiestratsii podatkovoi nakladnoi/rozrakhunku koryhuvannia v Yedynomu reiestri podatkovykh nakladnykh" [Resolution "On approval of procedures for suspending registration of a tax invoice/calculation of adjustments in the Unified Register of Tax Invoices"] (no. 1165). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1165-2019-%D0%BF#Text> (accessed March 22, 2026).

16. Verkhovna rada Ukrainy (2015) Zakon Ukrainy "Pro publichni zakupivli" [Law of Ukraine "On public procurement"] (no. 922-VIII). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text> (accessed March 20, 2026).

17. Cabinet of Ministers of Ukraine (2020) Postanova "Pro nadannia finansovoi derzhavnoi pidtrymky" [Resolution "On the provision of financial state support"] (no. 28). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/28-2020-%D0%BF#Text> (accessed March 20, 2026).

18. Cabinet of Ministers of Ukraine (2024) Postanova "Deiaki pytannia broniuвання viiskovozoboviazanykh na period mobilizatsii ta na voiennyi chas" [Resolution "Some issues of booking conscripts for the period of mobilization and wartime"] (no. 1332). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1332-2024-%D0%BF#Text> (accessed March 22, 2026).

19. State Statistics Service of Ukraine (n. d.) Serednomisiachna zarobitna plata za vydamy ekonomichnoi diialnosti [Average monthly salary by type of economic activity]. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed March 21, 2026).

20. Cabinet of Ministers of Ukraine (2023) Postanova "Pro vnesennia zmin do poriadkiv, zatverdzhenykh postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 11 hrudnia 2019 r. № 1165" [Resolution "On Amendments to the Procedures Approved by the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 11, 2019 No. 1165"] (no. 1154). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1154-2023-%D0%BF#Text> (accessed March 22, 2026).

21. Ministry of Finance of Ukraine (2024) Nakaz "Pro zatverdzhennia Poriadku formuvannia ta opryliudnennia Pereliku platnykiv podatkiv z vysokym rivnem dobrovilnoho dotrymannia podatkovoho zakonodavstva" [Order "On Approval of the Procedure for Formation and Publication of the List of Taxpayers with a High Level of Voluntary Compliance with Tax Legislation"] (no. 495). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1539-24#Text> (accessed March 22, 2026).

22. Ministry of Finance of Ukraine (2015) Nakaz "Pro zatverdzhennia Poriadku formuvannia planu-hrafika provedennia dokumentalnykh planovykh perevirok platnykiv podatkiv" [Order "On Approval of the Procedure for Formation of a Plan-Schedule for Conducting Documentary Scheduled Audits of Taxpayers"] (no. 524). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-15#Text> (accessed March 22, 2026)

Дата надходження статті: 20.03.2026

Дата прийняття статті: 13.04.2026

Дата публікації статті: 17.04.2026